

DİL GELİŞİMİ VE OKUMA EĞİTİMİNDE MÜZİĞİN ETKİSİ

Yrd. Doç. Dr. Öznur Öztosun Çaydere*

ÖZET

Bu çalışmada, müzik eğitiminin diğer alanlara yansımalarına ve okuma-dil-
müzik-eğitim bağlantısına ilişkin yapılmış araştırmalara yer verilmiştir. Yapılmış
araştırmaların sonuçlarına göre, eğitimin farklı alanlarda ve farklı aşamalarında,
müziğin ve müzikle eğitimin oldukça önemli olduğu ayrıca müziğin araç olarak
kullanıldığı eğitim biçiminde, zamanın ve ilginin daha verimli olarak kullanıldığı
düzenlenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Müzik eğitimi, dil gelişimi

Abstract

In this study, the reflection of music education in other fields and the research
carried out in language-music-education were discussed. According to the results of
this research, it is understood that music and education with music is considerably
important in the various fields and stages of education. Furthermore, it is
emphasized that time and interest are used more productively in education using
music as a means.

Key Words: Musical education, language development

İnsanları diğer canlılardan ayıran en büyük özelliği: Dil-konuşma yetisidir. Bu
yetisi, bebeğin doğumu ile başlar ve süre gelir. Yeni doğan bebek insan sesindeki
kalınlık-kalınlığın ve ses gürlüğünün ayırdına varabilir. Bildiği ve bilmediği sesleri
birbirinden ayırabilir. İnsan sesindeki farklılıkları ayırt edebilen bebek, dinlediği
seslerden de haz duymaya başlar. Bu bakımdan bebeğin doğumuyla başlayan
 süreçte müziğin yaşamdaki önemi ve gerekliliği yansınamaz bir gerçektir. Dil ve
müziğin, duygu düşünce ve isteklerin belirli kurallardan yararlanıp çevreye

aktarılmasını sağlayan bir iletişim aracı olarak benzer amaca hizmet ettiği bilinmektedir. "Müzik diğer sanatlara oranla çocuğa daha yakındır. Bütün çocuklar güzelin çağrısına duyarlıdır ve eğitimsel çabalar bu eğilimi geliştirmeyi amaçlar. Müzik çocuğun doğasında olması sebebiyle, gizli kalan yeteneklerin müzik ve eğitim yoluyla ortaya çıkarılması gerekmektedir" (Yavuzer, 1999). Bireyin davranışlarında müziksel değişim, gelişim oluşturan müzik eğitiminin diğer alanlarla olan etkileşimi, bireyin gelişmesinde, yetişmesinde oldukça önemlidir. Bu çalışmada, eğitimin farklı alanlarına müziğin yansımalarına ve okuma-dil-müzik-eğitim bağlantısına ilişkin araştırmaların incelenerek katılarının ortaya konması amaçlanmıştır.

İlgili Araştırmalar

Müziğin eğitime olan yansımalarına ve okuma- dil- müzik-eğitim bağlantısına ilişkin araştırmalar

Harp'in (1988), "Neden Çocuklar Okuma Saatinde Şarkı Söylüyor?" adlı çalışmasında, çocukların dilinin doğal ritim ve melodi içermesinden dolayı, okumada bu doğal müzik dillerini kullanabileceklerinden, ayrıca çocukların dil bilgisini söze dökemeseler de bu bilgilerini şarkı yardımı ile ortaya çıkartabileceklerinden bahsedilmektedir. Bu amaca ulaşmak için, Shelia Fitzgerald'ın yerel okullarında öğretmenlere düzenlenen "müzik kullanarak okuma öğretimi" çalışması planlamış ve bu çalışma, günlük etkinliklerin önemli bir kısmı şarkı söylemeye ayrılarak sürdürülmüştür (Müzik öğretmeni ile yapılan bir saatlik ders hariç). Müzik kullanarak okuma öğretimi programı beş aşamadan oluşturulmuştur. Bunlar:

- Güncel şarkıların öğretilmesi,
- Yazıdaki şiirselliğin hissettirilmesi,
- Şarkılardan oluşan tabloların ve kitapçıkların oluşturulması,
- Anlamayı geliştirme çalışmaları yaptırılması,
- Yazma etkinliklerinin yaptırılması,
- Şarkı defterlerinin oluşturulmasıdır.

Planlanmış şekli ile yürütülen bu çalışmadan, amaçlara ulaşıldığı, okuma için şarkıların kullanılmasının okuma eğitimine katkı sağladığı anlaşılmaktadır.

Longfirin (1994). "Okuma- Yazmada Müzik Eğitimi" adlı çalışmasında, müzik. İlkokul öğrencilerinin başarılı birer okur yazar olmaları için yardım etmede önemli bir araç olarak görülmektedir ve bu amaç doğrultusunda müziğin derslerde bir materyal olarak nasıl kullanıldığı anlatılmaktadır. Derste yapılan çalışma şöyle özetlenebilir:

- Yaşanan mevsimle ilgili bir hikayenin öğretmen tarafından okunması,
- Yine, öğretmen tarafından popüler bir şarkının sözlerinin tahtaya yazılması,
- Bu şarkının ezgisinin öğretmen tarafından mırıldanılması,
- Öğrencilerin şarkıya kendiliğinden katılımları,
- Şarkıya öğrenciler tarafından mevsimlerle ilgili yeni sözler eklenmesi,
- Bu yeni sözlerin öğretmen tarafından tahtaya yazılması,

ile birlikte ders tamamlanmıştır. Böylece bir dersin sonunda bütün öğrencilerin okuyup söyleyebilecekleri 22 farklı cümleden meydana gelen bir ders kitabı oluşturulmuştur. Çocuklar tarafından hem ezgisi ile hem de sözleriyle oluşturulan bu yeni ders kitabıyla, çocuklara eğlenceli ve etkili okuma fırsatı veren örnek bir işleyiş gerçekleştirilmiştir.

Nierman'ın (2001'a) "Müzik Okumanın Gelişiminde Etkilimidir?" adlı çalışmasında, müzik kullanarak uygulanan öğrenme yöntemleri ile müzik kullanmadan uygulanan öğrenme yöntemleri arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalara yer verilmiştir. Bu çalışmada Cutretta Hamann Walker tarafından tekrar ele alınan ve "Unitel Musical Instruments" tarafından basılan 12 farklı çalışmanın içinden seçilen üç çalışma yer almaktadır. Bu çalışmalar aşağıda özetlenmektedir.

Hunvitz, Wolff, Bortrick, Kokas tarafından 1975 yılında yapılan bir araştırmada; birinci sınıf öğrencilerinden deney ve kontrol olmak üzere iki grup oluşturulmuş, deney grubuna müzik eğitimi verilmiş, kontrol grubuna ise müzik eğitimi verilmemiştir. Eğitim yedi ay boyunca haftanın beş günü 40 dakikalık dersler şeklinde sürdürülmüştür ve eğitimin sonunda okuma yetenekleri karşılaştırılmıştır. Sonuçlar, müzik eğitimi alan çocukların almayanlara göre daha başarılı olduğunu göstermiştir. Bu bulgular, müzik eğitiminin okuma yeteneğini desteklediği görüşünü açıkça ortaya koymaktadır. Ayrıca, yedi aylık dönemin sonrasında da müzik programı sürdürülmüş ve öğrencilerin bu konuda gelişimlerini devam ettirdikleri gözlenmiştir (Aktaran: Nierman, 2001 a).

1981 yılında Kelley tarafından yapılan bir araştırmada, 62 tane birinci sınıf öğrencisi üç gruba bölünmüştür. Birinci gruba Orff Schulwerk temelli müzik eğitimi, ikinci gruba görsel sanatlar eğitimi, üçüncü gruba ise ne görsel sanatlar eğitimi ne de müzik eğitimi verilmiştir. Eğitim altı ay boyunca haftanın üç günü 30 dakikalık derslerle sürdürülmüştür. Eğitimin sonunda "Botel Reading Milestones Testi" uygulanmıştır. Bu çalışmada okuma eğitimine müzik ve görsel sanatlar eğitiminin etkilerinin olup olmadığı araştırılmıştır. Araştırmanın sonunda müzik eğitimi verilen araştırmaya ihtiyaç olduğu kanısına varılmıştır (Aktaran: Nierman, 2001a).

Nierman (2001 b), "Müzik Eğitimi ve Becerilerinin Gelişimi" adlı çalışmasında, müziğin öğrenmeyi desteklediğine dair yapılmış araştırmalara yer vermiştir. Çalışmanın amacı: Müzik gelişiminin diğer alanlarda öğrenmeyi desteklediğine dair gerçekçi bilgilerle alan uzmanlarını bilgilendirmektir. Bu makale, Cutretta Hamann Walker tarafından tekrar ele alınıp "Unitel Musical Instruments" tarafından basılmış araştırmalardan konu ile ilgili olanlarını içine almaktadır.

1976 yılında Turnipseed tarafından yapılan, birinci sınıf öğrencilerine klasik müzik dinletilerek yapılan bir çalışmada, çocukların dinleme becerilerinin, okuma ve dil sanatı dersleri üzerindeki etkileri incelenmiştir. Bu çalışmanın sonucunda, dinleme programına katılan öğrenciler okuma ve dil sanatı derslerinden oldukça yüksek puanlar almışlardır (Aktaran: Nierman, 2001 b).

Blanton'un 1961 yılında yaptığı araştırmasında, istisnai (olağan dışı) çocukların dil gelişiminde uygulamalı müzik derslerine aktif ya da pasif (sadece dinleyici olarak) katılmanın, öğrencilerin konuşma ve artikülasyon problemi ve kişisel adaptasyonları üzerindeki etkileri gözlenmiştir. Eğitim almayan öğrencilere göre, eğitim alanların önemli ölçüde konuşma rahatlığına ve kişisel adaptasyona sahip olduğu ve müzik eğitimi alan çocukların konuşma şekillerinin değiştiği ve adaptasyon becerilerinde önemli bir artış olduğu sonucuna varılmıştır (Aktaran: Nierman, 2001 b).

Hoskins'in 1988 yılında yaptığı araştırması, 2-5 yaş arası okul öncesi eğitim alan çocuklar üzerinde yapılmıştır. Çalışmanın sonucunda çocukların melodileri ve ritimleri tekrar etmeleri ve kelimeleri ifade etmeleri ölçülerek test edilmiştir. Öğrencilerin melodik gelişimleri arttıkça konuşma tonlarının ve ifadelerinin de geliştiği gözlenmiştir (Aktaran: Nierman, 2001 b).

Nierman'ın aktardığı bütün bu araştırmalar sonucunda, müziksel gelişimle dil gelişimi arasında olumlu ilişki olduğu ve farklı yaşlarda olunmasının yada herhangi bir dil özünü sahip olunmasının, sonucu değiştirmedeği anlaşılmaktadır. Özetle, müzik çalışmalarının, dil gelişimini olumlu etkilediği ortaya çıkmıştır.

Rodriguez (1999) "Çocuk, Edebiyat ve Müzik "adlı makalesinde, çocuk edebiyatının müzik öğretimine ve eğitimine yardımcı olarak kullanılmasından, müzikle ilgili çalışmalarını müfredatla bütünleştirmeye çalışmakta olan eğitimciler arasında, gelişmekte olan bir yöntem oluşundan ve bu çalışmanın sınıfta kullanılma için "kavrayış"ın önemli olduğundan ve bu iki kavramın birleştirilmiş etkinlikleri destekleyici bir etmen olduğundan söz edilmektedir.

Register, (2001) erken başlayan müzik programının ilk okuma ve yazmadaki programına alınmış 4-5 yaş grubundaki 25 çocuğun ilk okuma ve yazma becerileri üzerindeki etkilerini değerlendirmiştir. Bu çalışma Standley ve Hughes 'in

çalışmalarının bir tekrarıdır. Özellikle İlkokuma ve yazma becerileri kazandırılmak üzere planlanmış, grubu 25 kişiden oluşturulmuştur. Hem deney hem kontrol grupları, bütün yıl boyunca her grup için en az 60 ders saati olmak üzere, her hafta 30'ar dakikalık 2 'şer ders almıştır. İki grup arasındaki ayırt edici faktör: Müzikal etkinliklerin yapı ve içerikleridir. Deney grubu için, güz döneminde öncelikle yazma becerileri üzerinde durulurken, bahar döneminde okuma ve kitap içerikleri öğretilmiştir. Sınıf öğretmeni tarafından, deney grubu için maksatlı olarak ilk okuma yazma içeriklerinin hariç tutulmasına karar verilirken, kontrol grubu için olan müzik dersleri ise konu ile ilgili materyallere dayandırılmıştır. Tüm katılımcılar, okul yılının başında ön teste ve yıl bitiminde son teste tabi tutulmuştur. Genel olarak sonuçlar, müzik derslerinin iki grupta da ilk yazma ve yazılı içerikleri kavramadaki yeteneklerini önemli derecede geliştirdiğini ve kelime tanıma testlerinde fark edilir derecede yüksek sonuçlar alındığını göstermiştir. Yine bu makalede, erken eğitim programlarındaki içerikler ve müziğin akademik ve sosyal uygulamaları tartışılmıştır.

SONUÇ

Bu çalışmada, yapılan araştırmalar göstermektedir ki, müzik çocukların başarılı birer okuyucu olmalarında ve bireysel dil gelişimlerinde önemli bir araçtır. Ayrıca, müzik eğitimi sayesinde çocukların dinleme becerilerinin geliştiği, iki beş yaş arası çocukların melodileri ve ritimleri tekrar ederken melodik gelişim arttıkça konuşma tonlarının farklılaştığı ve adaptasyon becerilerinin geliştiği de ortaya konulmaktadır.

Yukarıda da belirtildiği gibi, müziğin eğitimin diğer alanlarına yansımalarına ve okuma-dil-müzik-eğitim bağlantısına ilişkin yapılan araştırmalarda da belirtildiği gibi, eğitimin farklı alanlarında ve farklı aşamalarında müziğin ve müzikle ilgili eğitimin oldukça önemli bir yere sahip olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca, müzik, insan yaşamında doğru kullanıldığı sürece bireylerin başarılı, dingin, sağlıklı olmalarını sağlamaktadır.

Bu bilgiler ışığında aşağıdaki önerilere yer verilmiştir:

- İlköğretim ve hatta okul öncesi eğitimden başlayarak eğitimin farklı kademelerinde ilk okuma-yazma becerisi başta olmak üzere, değişik alanlarda müziğin yapıcı etkisi kullanılabilir.
- Müzikle eğitime ilişkin yardımcı kitaplar ve ses kayıtları kullanılarak çocukların hem yaratıcılıkları, hem de ilgileri artırılabilir.
- Okul öncesi ve İlköğretimde görev yapan öğretmenlere hizmet içi eğitim verilerek müzikle eğitimin derslerde kullanılabilirliği sağlanabilir.
- Aile ve okul işbirliği yoluyla, çocukların müzik zevki geliştirilip eğitime katkıda bulunulabilir.

KAYNAKÇA

- Demirci, Ö., (2002) "**Planlamadan Değerlendirmeye Öğretme Sanatı**", Ankara Pegem A Yayıncılık, s.7
- Harp, B. (1988) "Why are your Kids Singing During Reading Time? " USA, **Reading Teacher**, P454-456.
- Longfit, D. (1994) "Writing Rreading Music Education" USA Alaska, **Reading Teacher**, P430 47/5.
- Nierman,G. E. (2001 a), "**Does Music Instruction Affect Reading Devolopment**" Erişim Tarihi: Ağustos www.menc.Org/Networks/genmus/litarticles.htm.
- Nierman, G. E. (2001 b) "**Music instruction And Language Skill Development** " Erişim Tarihi: Ağustos [\www.menc.Org/Networks/genmus/litarticles.htm](http://www.menc.Org/Networks/genmus/litarticles.htm).
- Register, D. (2001) "The Effect Of An Early Intervention Music Curciculum On Prereading / Writing" USA, **Journal Of Music Theraphy**, p. 239 -248.
- Rodriguez. C. (2001) "**Children, Literatüre and Music: İntegrating Children's Literatüre in the Elemantary General Music Classroom,**" Erişim Tarihi: Ağustos www.menc.Org/Networks/genmus/litarticles.htm.
- Uçan, A., (1994) "**Müzik Eğitimi Temel İlkeler Yaklaşımlar**", Ankara, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, s . 17 – 31.
- Uçan, A., (1999) "**İlköğretimde Etkili Öğretme ve Öğrenme Öğretmen El Kitabı**" Ankara, T.C.Milli Eğitim Bakanlığı, s.4.
- Yavuzer, H, (1999) "**Çocuk Psikolojisi**", Ankara, Remzi Kitabevi,18. basım, s, 220 - 221